

z p r a v o d a j

XXIV. ročník

9

2013

- 2 Editorial
Litevské město Trakai; učňovství v různých zemích; nová výstava v pedagogické knihovně.
- 3 Z glosáře Cedefopu 21
Další část překladu termínů z glosáře.
- 4 Učňovství a ekonomika Spojeného království
Analýza Centra pro výzkum ekonomiky a podnikání.
- 5 Dějiny učňovství v Británii
Od cechů k 12hodinové pracovní době.
- 6 Sedm úrovní dobrého odborného vzdělávání
Modelový pokus Mistr odborného vzdělávání v Německu.
- 7 Vzdělávání v Koreji
Současné školské reformy podporují inkluzivní vzdělávání.
- 10 Odborné vzdělávání v Izraeli
Čtyři segmenty školského systému; profesní příprava a vojenská služba.
- 11 OECD – anticipace změn v potřebě kvalifikací
Nové aktivity: tvorba mezinárodních či místních strategií v kvalifikacích a předjímání kvalifikací.
- 12 Uznávání zahraničních kvalifikací v Německu
Nový zákon o uznávání zahraničních profesních kvalifikací a k tomu určený portál BQ.
- 14 Co nového v časopisech
Journal of vocational education and training, Vol. 65, 2013, No. 2.
- 15 Nové knihy v knihovně
Systémový rozvoj dalšího vzdělávání; školské zákony...
- 15 Znovuobjevené knihy
Slovník památkové péče; Přehled vývoje řemeslné výroby v českých zemích za feudalismu; Dějiny fotografie v obrazech; Dějiny matematiky...
- 16 Přečetli jsme za vás
Americký stát Utah podporuje vícejazyčnost v základních školách (elementary schools).
- 16 Zajímavé internetové adresy
Virtuální prohlídka Vilniuské univerzity; FreQueNz; Finanční vzdělávání – OECD.

Editorial

Obrázek ukazuje vodní hrad v litevském městě Trakai, založený v roce 1321 a rekonstruovaný v roce 2004. Ottův slovník naučný (1906) uvádí Trakai pod (polským) názvem Troki: „Troki (Nové Troki), ruské újezdní město v dřevní Litvě, v gubernii vilenské na poloostrově malebného jezera Trockého (také Galva, Brazola i jinak zvaného), asi 10 km od železniční stanice Landvarova,

3710 obyvateli, z nichž nejvíce jest židů (přes 800), o něco méně je římských katolíků; pak tu bydlí karaité, pravoslavní a něco muhammedánů. V katolickém kostele založeném Vitoldem znamenitý obraz Bohorodičky. 2 školy, 2 nemocnice. Průmysl i obchod nepatrný.“

V tomto čísle Zpravodaje najdete několik článků, které se zabývají učnovstvím a jeho vlivem na hospodářství země. Ve Spojeném království zkoumali, jaký vliv má vyučení pracovníka na jeho produktivitu i na celkovou produktivitu v zemi. Představy o tom, jak má vypadat dobrá příprava učňů v podniku, předkládá článek převzatý z německého časopisu *Berufsbildung*. Autorka článku je rozdělila do sedmi úrovní, které mají pro dobré odborné vzdělávání velký význam a kterým odpovídá sedm zásad dobrého vzdělávání uvedených v závěru článku. Specifický problém s přípravou učňů mají podniky v Izraeli. Bezprostředně po vyučení odcházejí muži na tři a ženy na dva roky na vojnu. Po absolvování vojenské služby se často již ke svému původnímu povolání nevrátí, a tím se nevrátí ani investice učebním podnikům. (Pokud jste ještě nikdy neviděli, jak vypadají webové stránky v hebrejštině, klikněte si na odkaz za článkem.) Odborné vzdělávání ztrácí na popularitě v Koreji, kde „akademický kredencialismus“ vede k tomu, že většina žáků a jejich rodičů považuje za nejlepší volbu studium na prestižní univerzitě a je ochotna tomu hodně obětovat – viz hagwons. Nemůžeme se nad tím moc pohoršovat, protože i u nás je často opomíjen fakt, že i člověk bez vysokoškolského diplomu může mít znalosti, dovednosti a kompetence, díky kterým se dobře uplatní v pracovním i společenském životě (a naopak).

Spolkové ministerstvo hospodářství a technologie zřídilo portál, který má pomáhat při uznávání kvalifikací přistěhovalců z jiných zemí EU i z tzv. třetích zemí do Německa. Myšlenka to není špatná, pokud se však všude učební dokumenty mění tak často, jako u nás, nebo si je jednotlivé školy vytvářejí samy, nedoberou se ideálního stavu nikdy. Zajímavé je, že v článku z časopisu, který vydává Spolkový ústav pro vzdělávání (BIBB), není ani zmínka o Europassu a jeho využívání pro přistěhovalce ze zemí EU. (ČR v portálu zatím zastupuje jen pokrývač a obchodník – zejména pokrývač vyučený po roce 2007 by se v Německu neměl setkat s žádnými problémy.)

V Pedagogické knihovně Jana Amose Komenského byla zahájena výstava nazvaná Cyrill mudrlec a Method mnich. Výstava je umístěna v chodbách v prvním i druhém patře budovy knihovny (Mikulandská 5, Praha 1, vstup volný) a seznamuje s působením věrozvěstů v českých zemích a s hlaholicí na příkladech textů z různých učebnic, i s jednotlivými písmeny. Některé ukázky jsou opravdovým grafickým výtvarným dílem, které stojí za to vidět. Stejně se však asi nakonec shodneme na tom, že přechod k latině byl přece jen lepší variantou a zjednodušil spojení se západní Evropou.

AK

Z glosáře Cedefopu 21

Další pokračování hesel z glosáře (Cedefop 2011) v angličtině, němčině a francouzštině uvedených v abecedním pořádku podle angličtiny a doplněných českým překladem. Všechna pokračování nakonec spojíme do jednoho elektronického souboru. Předtím uvítáme vaše připomínky k českému překladu.

59

governance in education and training

Engagement and participation of civil society in formulating, implementing and monitoring strategies for educational development.

Source: Unesco, 2001.

or

Model for VET policy-making management based on involving stakeholders at all levels (sectoral, local/ regional, national or international) for objective setting, implementation and monitoring. Governance aims to reinforce interaction between stakeholders and improve accountability, transparency, coherence, efficiency and effectiveness of policy.

Source: Cedefop.

Steuerung bzw. politische Gestaltung der allgemeinen und beruflichen Bildung / Governance in der allgemeinen und beruflichen Bildung

Engagement und Beteiligung der Zivilgesellschaft bei der Formulierung, Umsetzung und Überwachung von bildungsbezogenen Strategien.

Quelle: Unesco, 2001.

oder

Modell der Politikgestaltung im Berufsbildungsbereich, das die Einbeziehung von Akteuren aller Ebenen (auf sektoraler, lokaler/regionaler, nationaler oder internationaler Ebene) bei der Zielbestimmung, Umsetzung und Überwachung vorsieht. Ziel ist ein umfassenderes Zusammenwirken der verschiedenen Akteure sowie eine umfassendere Rechenschaftslegung, Transparenz, Kohärenz, Effizienz und Effektivität der Politik.

Quelle: Cedefop.

gouvernance dans l'enseignement et la formation

L'engagement et la participation de la société civile dans la formulation, la mise en œuvre et le monitoring des stratégies d'éducation.

Source: traduit de UNESCO, 2001.

ou

Modèle de gestion de la politique d'EPF basé sur l'association des acteurs à tous les niveaux (sectoriel, local/régional, national ou international) à la définition des objectifs, leur mise en œuvre et leur monitoring. La

gouvernance vise à renforcer l'interaction entre les acteurs et à améliorer la responsabilité, la transparence, la cohérence, l'efficience et l'efficacité de la politique.

Source: Cedefop.

řízení ve všeobecném a odborném vzdělávání

Angažovanost a účast občanské společnosti na formulování, realizaci a monitorování strategií pro rozvoj vzdělávání.

nebo

Model politického řízení OVP založený na zapojení zainteresovaných stran na všech úrovních (odvětvové, místní/regionální, národní nebo mezinárodní) pro objektivní stanovení cílů, jejich realizaci a monitorování. Řízení usiluje o posílení interakce mezi zainteresovanými stranami a o zlepšení odpovědnosti, transparentnosti, koherence a efektivnosti politiky.

60

guidance and counselling / information, advice and guidance (IAG)

Range of activities designed to help individuals take educational, vocational or personal decisions and carry them out before and after they enter the labour market.

Comment: guidance and counselling may include:

- counselling (personal or career development, educational guidance);
- assessment (psychological or competence/performance related);
- information on learning and labour market opportunities and career management;
- consultation with peers, relatives or educators;
- vocational preparation (pinpointing skills/ competences and experience for job-seeking);
- referrals (to learning and career specialists).

Guidance and counselling can be provided at schools, training centres, job centres, the workplace, the community or in other settings.

Source: Cedefop, 2008c.

Beratung und Orientierung / Information, Beratung und Orientierung

Bezeichnet Maßnahmen und Aktivitäten zur Unterstützung des Einzelnen bei der (bildungsbezogenen, beruflichen, persönlichen) Entscheidungsfindung und

der Umsetzung der getroffenen Entscheidungen vor und nach dem Einstieg ins Erwerbsleben.

Anmerkung: Beratung und Orientierung kann im Einzelnen Folgendes umfassen:

- Beratung (im Hinblick auf die persönliche oder berufliche Entwicklung, Bildungsberatung),
- Bewertung (psychologische oder kompetenz- bzw. leistungsbezogene Bewertung),
- Information über Ausbildungsangebote,
- Beschäftigungsaussichten und Karriereplanung,
- Konsultation mit Berufskollegen, Verwandten sowie Lehrern bzw. Ausbildern der zu beratenden Person,
- berufsvorbereitende Maßnahmen (Valorisierung von Kompetenzen und Arbeitserfahrung für die Arbeitsuche),
- Weitervermittlung an andere Bildungs- und Berufsberatungsexperten.

Beratung und Orientierung kann in Schulen, Ausbildungseinrichtungen, Arbeitsämtern, Betrieben, kommunalen Einrichtungen und in anderen Zusammenhängen erfolgen.

Quelle: Cedefop, 2008c.

orientation et conseil

Ensemble d'activités dont le but est d'aider les individus à prendre des décisions concernant leur vie (choix éducatif, professionnel, personnel) et à les mettre en œuvre, avant ou après leur entrée sur le marché de l'emploi.

Note: l'orientation et le conseil couvrent les activités suivantes:

- conseil (développement personnel ou professionnel, orientation);
- évaluation (aspects psychologiques, compétences ou performances);
- information sur l'offre de formation, les perspectives d'emploi ou la gestion de carrière;

- consultation avec l'entourage professionnel ou familial et les enseignants;
- préparation professionnelle (valorisation des compétences et de l'expérience pour la recherche d'emploi);
- renvoi vers un autre spécialiste de l'orientation éducative ou professionnelle.

L'orientation et le conseil peuvent être pratiqués dans les écoles, les établissements de formation, la communauté ou toute autre structure.

Source: Cedefop, 2008c.

Orientace a poradenství / informace, poradenství a orientace

Soubor činností, které mají pomoci jednotlivcům rozhodovat se ve vzdělávání, v odborném vzdělávání nebo v osobním životě před a po vstupu na trh práce.

Poznámka: orientace a poradenství může obsahovat:

- poradenství (osobní nebo kariérní rozvoj, pedagogické poradenství);
- hodnocení (psychologické nebo hodnocení kompetencí či výkonu);
- informace o nabídkách vzdělávání a trhu práce a plánování kariéry;
- konzultace se spolupracovníky, příbuznými nebo pedagogy;
- příprava na povolání (zdůrazňování dovedností/kompetencí a zkušeností pro hledání zaměstnání);
- doporučení (k odborným pedagogům a kariérovým poradcům).

Orientace a poradenství může být poskytována ve školách, ve vzdělávacích střediscích, na úřadech práce, na pracovišti, v obecních nebo jiných zařízeních.

AK

Pramen: Cedefop. Glossary/Glossar/Glossaire.

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/17663.aspx>

Učňovství a ekonomika Spojeného království

Centrum pro výzkum ekonomiky a podnikání (Centre for Economics and Business Research – CEBR)¹ zveřejnilo analýzu, která hodnotí, jak Anglické učňovství (English Apprenticeship) přispívá k ekonomice Spojeného království, a zkoumá současné trendy a budoucí vývoj. Zpráva vychází z oficiálních údajů, k nimž CEBR zpracoval ekonomické modely a prognózy. Uvádíme překlad resumé publikace.

Záměrem analýzy je odhadnout vliv učňovství na produktivitu. Produktivita je měřena jako výstup na jednoho pracovníka a zachycuje hodnotu, kterou průměrný pracovník svou prací přidává k výstupu zboží a služeb. Produktivita je definována jako rozdíl mezi

hodnotou zboží či služeb v librách na pracovníka a náklady na vstupy, které jdou do produkce zboží či služby. Vlivy na produktivitu v analýze odrážejí zvýšení na vstupu na jednoho pracovníka měřené v librách a pocházející z toho, že pracovník ukončil učňovství.

Hlavní zjištění jsou:

- Prognózy uvádějí, že v roce 2021/22 by absolventi anglického učnovství, kteří ho ukončí v průběhu let 2012/13 až 2021/22, měli přinést ekonomice Spojeného království 3,4 miliardy liber čistého zisku v produktivitě v reálných číslech. V roce 2021/22 bude dosaženo čistého zisku v produktivitě díky kumulativnímu zvyšování kvalifikací vztahujících se k učnovství, ke kterému do této doby dojde. Zisk je měřen v cenách z roku 2012 a jsou v něm započítány náklady na přípravu učňů.
- V roce 2012/13 zvýšilo absolvování učnovství hrubou produktivitu zaměstnance v průměru o 214 liber týdně. Tento údaj se liší podle odvětví, např. ve strojírenství a výrobě se produktivita pracovníka zvýšila o 414 liber, ve zdravotnictví, veřejných službách a pečovatelské péči jen o 114 liber.

Část zisků z produktivity, kterou přináší učnovství, je převedena pracovníkům ve formě vyšších mezd. Zbytek jde zaměstnavatelům jako zvýšený zisk nebo je přenesen na zákazníky formou nižších cen nebo lepších výrobků.

V roce 2012/13 dostával pracovník, který ukončil učnovství, hrubou týdenní mzdu ve výši 523 liber ve srovnání se 476 librami pro nevyučeného pracovníka. Absolventi učnovství tak mají plat o 10 % vyšší.

Učnovství má významný potenciál k tomu, aby přispívalo ekonomice i jiným způsobem

Bude-li se učnovství rozšiřovat stejnou měrou jako dosud i v letech 2012/13 až 2021/22, mohlo by učnovství v Anglii absolvovat 3,8 milionu lidí a roční počet absolventů by se zvýšil z 260 000 v roce 2012/13 na 480 000 v roce 2021/22 (i když prognózy na deset let dopředu nejsou zcela jisté – mohou být ovlivněny různými vnějšími okolnostmi).

Pokud každý z 36 200 podniků s 50 či více zaměstnanci ve Spojeném království poskytne počínaje rokem 2013 učnovství jednomu člověku ve věku 18-24:

- vytvoří se 11 800 nových pracovních míst pro mladé lidi (36 200 učebních míst vytvoří méně pracovních míst, protože nejvíc učebních míst připadne těm, kteří už pracují);

- míra nezaměstnanosti mladých lidí se sníží z 19,2 % na 18,9 %;
- celkově se týdenní mzdy mladých lidí zvýší ze 744 milionů liber na 748 milionů liber.

CEBR na základě dat získaných šetřením odhaduje, že 714 000 mladých lidí ve Spojeném království by mělo zájem o učnovství, kdyby bylo dostupné. Dále odhaduje, že kdyby každý ze 714 000 mladých lidí zahájil učnovství v roce 2013:

- přineslo by to zhruba 233 000 dalších pracovních míst pro mladé lidi;
- míra nezaměstnanosti mládeže by se snížila z 19,2 % na 13,6 %;
- celkově by se zvýšily týdenní mzdy mladých lidí ze 744 milionů liber na 795 milionů.

Výše uvedené odhady nově vytvořených pracovních míst (11 800 a 233 000 míst) nepočítají a účinkem nahrazování na trhu práce. Analýza připouští, že poskytování učnovství může přimět zaměstnance, kterému učnovství nebylo nabídnuto, k tomu, aby ze zaměstnání odešel, nebo šel na jiné místo.

Zpráva se snaží zasadit rozšířenost učnovství v Anglii do mezinárodního kontextu:

- Střední škola a učnovství na nižší než vysokoškolské úrovni je nejvyšší kvalifikací pro 21 % dospělých.
- Toto učnovství je jako nejvyšší kvalifikace méně rozšířeno než ve srovnatelných vyspělých zemích. Ve srovnatelně vyspělých ekonomikách má podobné kvalifikace 30 % dospělých.
- V Anglii tvoří muži 50 % všech absolventů učnovství, ve srovnatelných zemích tvoří muži 55 %.

AK

¹ Centre for Economics and Business Research <http://www.cebr.com/>

Pramen:

Productivity matters: the impact of apprenticeships on the UK economy. March 2013. London: Centre for Economics and Business Research, 2013. 34 s.

<http://www.apprenticeships.org.uk/About-Us/-/media/Documents/Productivity-Matters-Report-FINAL-March-2013.aspx>

Británie má dlouhou historii učnovství, která sahá až ke středověkým cechům. V roce 1563 byl systém uspořádán a zregulován. Alžbětinský zákon o řemeslnících (*the Elizabethan Statute of Artificers*) stanovil podmínky profesní přípravy (včetně sedmiletého učení a vztahu mezi mistrem a učněm). V následujících dvou stoletích se učnovství rozšířilo, zavedla se nová legislativa vymezující pracovní podmínky, prostředí a chování učňů ve volném čase. Dalším legislativním milníkem byl rok 1802, kdy byl vydán zákon o zdraví a mravech učňů (*the Health and Morals of Apprentices Act*), který stanovil 12hodinový pracovní

den a požadavek, aby se učni v továrně učili číst, psát a počítat. ...

AK

Pramen: *History of Apprenticeships* <http://www.apprenticeships.org.uk/about-us/history-of-apprenticeships.aspx>

Sedm úrovní dobrého odborného vzdělávání

Modelový pokus Mistr odborného vzdělávání (*AusbildungsMEISTER*) pracuje s řemeslnickými podniky na zlepšování kvality podnikového vzdělávání. Strukturální rámec pro rozvoj a vypracování nástrojů pro specifickou podporu řemesel uvádí sedm úrovní dobrého vzdělávání.

Sedm úrovní dobrého vzdělávání tvoří v modelovém pokusu *Mistr odborného vzdělávání*, který je součástí programu Rozvoj a zajištění kvality v podnikové profesní přípravě (*Qualitätsentwicklung und –sicherung in der betrieblichen Berufsausbildung*) základní strukturu. Tým, který koncem roku 2010 společně s cechovými podniky modelový pokus zahájil, se skládá ze zaměstnanců Krajských řemesel Schwerin a Ústavu přenosu inovací a výzkumu Schwerin. Bylo zřejmé, že „mistrovské vzdělávání“ (*meisterliche Ausbildung*) potřebuje rámec, který se bude postupně vyplňovat. V rozhovorech s řemeslnickými podniky, učiteli profesních škol a uční se projevilo, že pojetí dobrého vzdělávání je velice heterogenní. V některých řemeslnických podnicích se s tím spojovalo plnění zákonných standardů, uční a žáci si pod tímto termínem představovali spíše přátelské klima v podniku a vzájemné chování. Učitelé profesních škol uváděli problémy v komunikaci s podniky a poukazovali na formální omezení většího provázání podnikového a školního vzdělávání. Tým modelového pokusu strukturoval různé aspekty do sedmi úrovní, které jsou pro rozvoj a zajištění kvality podnikového vzdělávání relevantní – viz obrázek.

Dodržování právních rámcových podmínek představuje nezbytný prvek a základ dobrého vzdělávání. Spolu s podnikovými předpoklady, tzn. materiálními, organizačními a personálními zdroji, je pro provádění podnikového vzdělávání podstatné. Kvalifikace mistra odborné výchovy přesahuje zákonem stanovené minimální požadavky. Uční mají svá práva, také však spolupodpovědnost za úspěch dobrého vzdělávání. Pedagogický proces tvoří hlavní prvek rozvoje a zajišťování podnikového vzdělávání. Jen při dobrém uspořádání nižších úrovní lze z pohledu týmu modelového pokusu poskytovat kvalitativně hodnotné pedagogické vzdělá-

vání. Při utváření podnikových pedagogických procesů se musí navazovat na ostatní učební místa. Rozdílný způsob přístupu k plánování pracovních a učebních zadání (formálně strukturováno ve školním systému a v podnikovém systému s orientací na zakázku) vyžaduje větší provázanost vzdělávacích obsahů. Je nezbytné organizační zajištění stálé komunikace zúčastněných partnerů. Mají-li učební procesy do sebe zapadat, musí spolu vyučující v podnicích a v profesních školách hovořit o reflexi a zpětné vazbě. Modelový pokus tím formuluje i požadavky na ostatní zúčastněné aktéry v duálním systému. Ve zlepšování kvality v podnikovém vzdělávání lze dále pokračovat v rámci sítí. Tým modelového pokusu dává podněty k síťovému propojování učebních podniků a výsledky dodává v rámci transferových procesů také v řemeslnických grémiích a v ostatních institucích.

V průběhu modelového pokusu byl započat proces rozvoje kvality na dvou úrovních, podnikové a nadpodnikové: Na podnikové úrovni tvoří základ pro utváření kvalitativně hodnotného vzdělávání Zásady dobrého vzdělávání (*Grundsätze guter Ausbildung*), které přijaly na podzim 2011 cechy Krajských řemesel Schwerin.

Zásady jsou podloženy kartami kvality (*Qualitätskarten*). Ty jako diagnostický a hodnoticí nástroj umožňují sebehodnocení a cizí hodnocení kvality podnikového vzdělávání a zároveň obsahují všechny jeho relevantní aspekty. Podniky tak mohou na základě kvalitativních kritérií a indikátorů identifikovat svůj potenciál pro zlepšení. S danými kritérii a indikátory jsou spojeny pracovní materiály dostupné na Internetu, které byly speciálně přizpůsobeny řemeslnickým podnikům a přihlížejí k regionálním zvláštnostem.

Ve spolupráci s podniky se ukázalo, že rozvoj a poskytování vhodných nástrojů je užitečné, ne však dostačující k uskutečnění kvalitativního skoku. Podnikové vzdělávání získává v době nedostatku odborných sil na hodnotě v malých podnicích, které nejsou vždy schopny samostatně zvládat úkoly, které s ním souvisejí. Vlastník malého řemeslnického podniku je zároveň mistrem svého oboru, ekonomicky orientovaným podnikatelem, marketingovým expertem a pedagogickým mistrem odborné výchovy. Podniky, které se sdružily

v češích, mohou řešit některé úkoly na této úrovni. Cechy mají v řemeslnické organizaci, pokud jde o dobré vzdělávání, hlavní funkce.

V oblasti působnosti Krajských řemesel Schwerin je v 15 češích sdruženo cca 500 řemeslnických podniků napříč všemi profesními poli. Krajským řemeslům přísluší vedení cechů i při vzdělávání a dalším vzdělávání. Již před začátkem modelového pokusu byla Krajská řemesla centrálním kontaktním partnerem ve všech otázkách týkajících se vzdělávání.

V průběhu modelového pokusu byl iniciován proces rozvoje organizace v Krajských řemeslech. Účastníkům semináře pro zaměstnance Krajských řemesel se ukázalo, že centrální poskytování informací i lepší interní organizace a dokumentace přináší značné usnadnění práce. Na webové platformě *Mistr odborného vzdělávání* najdou řemeslnické podniky, žáci, rodiče a učni všechny důležité informace najednou. Krajská řemesla vytvořila v roce 2012 za podpory týmu modelového pokusu vlastní management kvality a získala certifikaci mj. pro opatření týkající se volby profese a profesní přípravy. Tým modelového pokusu vychází z toho, že podnik může uvažovat o rozvoji kvality ve vlastním smyslu teprve v době, kdy má vybudovanou základnu pro kvalitativně dobré vzdělávání.

Pedagogickému procesu se pak věnuje pozornost jako hlavnímu prvku. Tým modelového pokusu k tomu vytváří nabídky pro vzdělávající odborné síly v podniku. V řemesle to jsou především tovaryši, kteří často znají jen málo pedagogických nástrojů. Na worksho-

pech a při individuálním koučování tak mají možnost získat schopnosti pro dobré vzdělávání.

Prostřednictvím kvalifikování a školení zaměstnanců Krajských řemesel má být i v budoucnu zajištěna kvalitativně hodnotná externí podpora ve vzdělávání, a tím i trvalost výsledků modelového pokusu.

Zásady dobrého vzdělávání

Základem vzdělávání je dodržování právních rámcových podmínek pro vzdělávání tak, jak jsou stanoveny v zákoně o odborném vzdělávání a v Řemeslnickém řádu.

Učební podnik poskytuje všechny personální a materiální prostředky pro plánování, organizaci a realizaci. Umožňuje vzdělávání na moderně vybaveném pracovišti.

Vedení podniku i zaměstnanci absolvují vzdělávání a další vzdělávání v odborných a pedagogických otázkách. Je uznáván výkon vyučujících odborných sil v podniku.

S učni je jednáno jako s rovnoprávními. Práva učňů jsou respektována a učni se spolupodílejí na vzdělávání.

Učební úkoly jsou formulovány tak, aby se posilovala vlastní zodpovědnost a samostatné učení učňů a aby si učni osvojili dovednosti profesního jednání.

Spolupráce s ostatními partnery duálního systému profesní přípravy (v profesní škole, v nadpodnikové profesní přípravě. Využívání možností sítě podniků a vzdělávacích zařízení a umožňování výměny učňů s jinými řemeslnickými podniky.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Böttcher, Nadine. Sieben Ebenen guter Ausbildung. Berufsbildung, 2013, Nr. 139, S.11-13.

Vzdělávání v Koreji

Trvalý růstový potenciál Koreje vzhledem k příznivému demografickému vývoji vyžaduje další zlepšování školského systému pro zvýšení růstu produktivity hospodářství. Jednou z priorit je zdokonalení předškolního vzdělávání a výchovy. Přílišný důraz, který je kladen na vysokoškolské vzdělávání, by mohl být zčásti zmírněn zlepšením odborného vzdělávání. Terciární vzdělávání vyžaduje restrukturalizaci, která by zvýšila jeho kvalitu. Velký podíl soukromých výdajů ve vzdělávání posiluje nežádoucí vliv sociálně-ekonomických faktorů na výsledky vzdělávání.

Školské reformy mají podporovat inkluzivní vzdělávání:

- zlepšováním přístupu dětí z nízkopříjmových rodin ke kvalitnímu vzdělávání a výchově v raném dětství;
- omezením soukromého doučování hlavně v *hagwons*¹, zlepšením přijímacího řízení na univerzitách, rozšiřováním kvality a rozmanitosti škol a modernizací odborného vzdělávání;
- rozšiřováním půjček pro vysokoškolské studenty se splácením závislejícím na příjmu absolventa.

Základní a střední vzdělávání

V hodnocení PISA v roce 2009 byla Korea mezi zeměmi OECD první v matematice a čtení a třetí v přírodních vědách. Od roku 2006 se zlepšila (11. přírodní vědy, 4. matematika a 1. čtení). Nyní však čelí konkurenci nově se rozvíjejících ekonomik, nečlenů OECD. Ve výsledcích PISA v roce 2009 ji předstihla Šanghaj ve všech třech kategoriích, Hongkong, Čína a Singapur v matematice a přírodních vědách.

Odpovědnost za základní a střední vzdělávání v 16 provinciích a velkých městech nesou školské výbory a školské úřady, které jsou odděleny od místních správ. Školské úřady mají výkonnou moc v přidělování výdajů, správě budov a přijímání učitelského sboru, zatímco školské výbory rozhodují o tom, co a jak se bude vyučovat. Místní školské úřady jsou závislé na transferu financí od ústřední vlády, které v roce 2010 činily tři čtvrtiny jejich rozpočtu.

Činnosti místních školských úřadů jsou přezkoumávány a schvalovány místní správou, úřady však mají dosti velkou rozhodovací pravomoc při sestavování a hospodaření se svým rozpočtem. Jejich autonomie je však omezována diskrepancí mezi nutnými výdaji a omezenými finančními prostředky. Hlavní finanční role ústřední vlády odráží od financování místní správy. Jedním z úkolů „Plánu decentralizace“ z roku 2006 bylo zvýšit místní autonomii ve vzdělávání silnějším spojením mezi místní správou a školskými úřady a účastí obyvatel. Byly vytvořeny místní školské správní rady jako nástroj této spolupráce z přímo volených ředitelů místních školských úřadů, což zvyšuje jejich odpovědnost vůči místním obyvatelům.

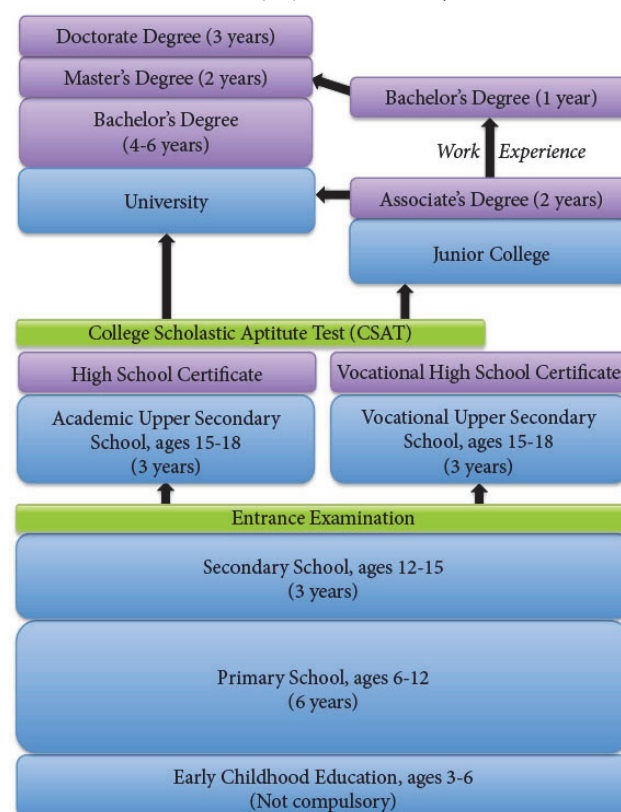
Kromě koordinace s místní správou se politika místních školských úřadů musí řídit směrnicemi ústřední vlády. Zákon uvádí, že ministr školství může „poskytovat rady a řídit“ záležitosti místních školských výborů. Posun k větší autonomii místních školských úřadů v posledních letech je doprovázen většími konflikty s ústředními úřady v důsledku rozdílných politických záměrů a interpretace zákonů.

Platy učitelů jsou vysoké, a proto do této profese přicházejí talentovaní lidé. Nejvyšší platy učitelů základních škol činily v roce 2012 v přepočtu 74 000 dolarů (podle kurzu parity kupní síly), což bylo o 64 % více než průměr OECD, i když příjem na hlavu byl v Koreji o čtvrtinu nižší než průměr OECD. Vyučovací doba na středoškolské úrovni v Koreji byla v roce 2010 o 9 % nižší než průměr OECD.

Školní kurikula jsou utvářena podle testu studijních předpokladů pro studium na vysoké škole (*College Scholastic Aptitude Test* – CSAT), zkoušky s výběrem z odpovědí, která je klíčová pro přijetí na vysokou školu. (Test je skládán jednou ročně z pěti předmětů: korejštiny, angličtiny, matematiky, cizích jazyků a volitelného předmětu ze společenských nebo přírodních věd.) Zkoušky ve střední škole, pořádané obvykle dvakrát za semestr, mají také důležitou roli. Podle jedné studie si žáci musí zapamatovat ke každé zkoušce 60 až 100 stránek faktů, mají-li ji dobře zvládnout. Testy s výběrem z odpovědí vyžadují učení se faktům, což je konzistentní s asijskou tradicí vyučování, které domi-

nuje přenos informací od učitele k žákům. Tento přístup je však méně efektivní při posilování samostatného, kreativního a flexibilního myšlení. Úřady si uvědomují nutnost zdůrazňovat kreativitu a osobitost vzdělávání. V roce 2009 bylo zavedeno revidované kurikulum zahrnující „kreativní experimentální učební činnosti“ a redukcující školní obsah o 20 %. Od roku 2008 jsou výsledky výkonu škol v národním hodnocení dosaženého vzdělání (*National Assessment of Educational Achievement*) a školní evaluační zprávy veřejně dostupné na webu (<http://www.schoolinfo.go.kr>), čímž se podporuje transparentnost ve výkonosti škol.

Školský systém v Koreji

Pramen: <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/south-korea-overview/south-korea-instructional-systems/>

V rámci „politiky vyrovnávání“ (*“equalisation policy”*) jsou žáci do nižších středních a středních škol (veřejných i soukromých) ve svém obvodu náhodně přidělováni losováním, které nahradilo předchozí přijímací zkoušky. (Podle jedné studie vede politika vyrovnání k „virtuálnímu zestátnování“ soukromých škol, které ztratily kontrolu nad výběrem žáků a nemají žádnou motivaci pro získávání žáků.) Tento postup snižuje tlak na žáky a podporuje rovnost, avšak snižuje diverzitu a konkurenci mezi školami a nestimuluje školy k tomu, aby odpovídaly na potřeby žáků a jejich rodičů, a omezuje samostatnost škol. Korea má dva druhy středních škol: všeobecně vzdělávací, zaměřené na přípravu pro terciární vzdělávání, a odborné, zaměřené především na přípravu pro zaměstnání. (Odborné střední školy nabí-

zejí programy v pěti oblastech: zemědělství, technika / strojírenství, obchod / ekonomika, námořnictví / rybářství, vedení domácnosti.) Popularita středních odborných škol však klesá, podíl studentů se snížil ze 42 % v roce 1995 na 24 % v roce 2010. Rozdíl mezi všeobecně vzdělávacími a odbornými školami se však stírá, protože podíl absolventů odborných škol postupujících do terciárního vzdělávání vzrostl z pouhých 8 % v roce 1990 na 71 % v roce 2010, v porovnání s 82 % u všeobecně vzdělávacích škol. 46 % absolventů odborných škol pokračovalo ve vzdělávání na profesně orientovaných vysokých školách a 25 % na univerzitách.

Stínový vzdělávací systém: úloha *hagwons* a dalších soukromých vyučovacích institucí

Poškolní vzdělávání je hlavním důvodem úspěchu vynikajících výsledků korejských žáků v mezinárodních testech, např. v programu mezinárodního hodnocení žáků (*Programme for International Student Assessment – PISA*). V roce 2010 se poškolního vzdělávání účastnily přibližně tři čtvrtiny žáků. Podle PISA činí účast 15letých korejských žáků více než dvojnásobek průměru OECD v každém z předmětů. Korea je první v podílu žáků studujících matematiku a přírodní vědy a druhá (po Japonsku) ve studiu mateřského jazyka v poškolním vzdělávání. Všeobecně vzdělávací předměty tvoří čtyři pětiny soukromého vyučování, zbytek připadá na hudbu, výtvarné umění a sport. Nejdůležitější všeobecně vzdělávací předměty jsou angličtina (41 %), matematika (35 %) a korejština (11 %). Více než 70 % žáků účastnících se soukromého vyučování navštěvuje *hagwons*. Často jsou žáci zapsáni v několika *hagwons* zaměřujících se na různé oblasti. V Koreji je v současné době téměř 100 000 *hagwons*, které musí dostat povolení od místní školské správy. V Soulu ve čtvrti Kangnam je soustředěno kolem 6000 *hagwons*, což zvyšuje ceny za bydlení v této oblasti tak, že to způsobuje sociální problémy. *Hagwons* mají více učitelů než veřejné školství a díky vyšším platům získávají ty nejlepší. Přijímání do prestižních *hagwons* závisí na úspěšném složení náročných přijímacích zkoušek. Kromě *hagwons* existuje soukromé poškolní doučování

pro jednotlivce nebo skupiny a internetové a distanční vzdělávání.

Soukromé vyučování je považováno za „nepřítele veřejného školského systému“. Úsilí vlády omezit soukromé výdaje na doučování je podporováno. V roce 2010 vláda provedla šetření, kterým zjišťovala, jaké důvody vedou rodiče k tomu, aby vydávali velké peníze za soukromé doučování. Odpovědi se hlavně týkaly obtíží při vstupu na prestižní univerzity, které vybírají studenty především na základě výsledku přijímací zkoušky. Akademický kredencialismus², tzn. důraz kladený na to, kde člověk studoval, spíše než na jeho schopnosti, znalosti či potenciál, je v Koreji velmi silný – viz známé hodnocení univerzit.

Celostátní šetření z roku 2010 uvádí další důvody pro zvýšení soukromého vzdělávání:

- Rodiče, kteří mají vyšší vzdělání a méně dětí než předchozí generace, očekávají od svých dětí více, a proto investují do soukromého vzdělávání.
- Slabinou veřejných škol je, že nedokážou plně rozvinout potenciál žáků, poskytují nedostatečnou studijní podporu a individualizované vyučování a mají neuspokojivou atmosféru. Zhoršování prostředí ve třídě se stalo široce diskutovaným jevem, kterému se říká *školní kolaps*. Soukromé vzdělávání kompenzuje slabiny veřejného vzdělávání a poskytuje služby strážné na míru individuálním potřebám žáků.
- Nenavštěvování *hagwons* dostane žáky do konkurenční nevýhody, takže soukromé školy si svou roli podrží bez ohledu na kvalitu veřejných škol.

Anna Konopásková

¹ Viz též *Snahy o reformu korejského školství*, Zpravodaj 10/2011, s. 6.

² *Kredencialismus – viz též Kvalifikace – certifikáty – zaměstnanost*, Zpravodaj 1/2000, s. 3–4.

Pramen: Jones, Randall S. Education Reform in Korea. OECD Economics Department Working Papers, No. 1067. Paris : OECD, 2013. 50 p. ISSN : 1815-1973 (online)
http://www.oecd-ilibrary.org/economics/education-reform-in-korea_5k43nxs1t9vb-en

Přečetli jsme za vás

Článek v časopise *Ekonom* navrhuje, jakým způsobem přinutit lidi, aby dělali to, co jim prospěje nebo co je žádoucí pro stát, aniž by si všimli, že je někdo nutí. Popsaná metoda založená na behaviorální ekonomii, za jejíhož zakladatele je považován Daniel Kahneman, využívá tak zvaných poštouchnutí. V článku se například dočtete, co způsobí nalepená plastová moucha v pisoáru, kdy žádat na charitativních večerech o podporu, jak využít lidské stádnosti, jak čáry na silnici zpomalují auta apod. (*Pracovníci NÚV si mohou časopis vypůjčit v knihovně.*) **AK**

Pramen: Hníková, Eva. Poštouchnutí, aniž by si toho vůbec všimli. Ekonom, roč. 57, 2013, č. 33, s. 5-9.

Odborné vzdělávání v Izraeli

Vzdělávání má pro izraelskou společnost velký význam. Poskytuje znalosti a dovedností a spojuje lidi z různých etnik a kultur. Článek se zaměřuje na profesní přípravu.

Struktura školství

Školství v Izraeli se skládá ze čtyř segmentů:

- předškolní výchova a základní školy;
- nižší střední školy;
- vyšší střední školy (všeobecně vzdělávací školy, průmyslové školy a učňovské školy);
- terciární vzdělávání a vzdělávání dospělých (odborné vysoké školy, univerzity, kurzy profesní přípravy, odborné školy pro další vzdělávání dospělých).

Politickou zodpovědnost za školství nese ministerstvo školství, kultury a sportu¹, a u odborných škol také ministerstvo průmyslu obchodu a práce.

V Izraeli je povinná školní docházka od pěti do osmnácti let. Vzdělávání je v tomto období bezplatné. Po ukončení povinné školní docházky a po dovršení 18 let jsou muži zavázáni ke třem rokům a ženy ke dvěma rokům služby v izraelské armádě. Čtvrtý segment vzdělávání je pro většinu dospělých přístupný teprve po absolvování vojenské služby.

Profesní příprava v Izraeli

Profesní příprava v Izraeli má dvě fáze: odborné vzdělávání před vojenskou službou a profesní příprava po vojenské službě. Za obě fáze odpovídá ministerstvo průmyslu, obchodu a práce.

Střední odborné vzdělávání poskytují průmyslové školy, které spolupracují s organizacemi hospodářské sféry a podniky, např. s Izraelskými ozbrojenými silami (*Israel Defence Force – IDF*), a jsou tři až čtyřleté. Dále jsou tu učňovské školy. Hlavními učebními místy jsou malé podniky a továrny, které v regionálním středisku společně provozují *studijní dílnu*. Učni pracují v podniku a jeden až tři dny v týdnu se vzdělávají ve studijní dílně. Třetí možnost odborného vzdělávání před vojenskou službou představují různé pracovní skupiny a kurzy. Mladým lidem, kteří nestudují nebo nejsou výdělečně činní, se nabízejí různé druhy pracovních skupin a pracovní kurzy, které jsou provozovány ve spolupráci s veřejnými zařízeními (*IDF*, nemocnice atd.). Tato oblast odborného vzdělávání zahrnuje např.: stavebnictví, informatiku, holičství a kadeřnictví, kovotechniku, automechaniku a elektrotechniku, zpracování dřeva a nábytku a zubní techniku.

Profesní příprava po vojenské službě se skládá z pěti hlavních oblastí, v nichž se pořádají:

- kurzy profesní přípravy v profesních střediscích;
- kurzy pro znevýhodněné za účelem jejich integrace do trhu práce;
- vzdělávání pro techniky a inženýry z praxe;
- rekvalifikace lidí se všeobecným vzděláním (imigrantů);
- podnikové kurzy určené ke zvyšování zaměstnatelnosti vlastních zaměstnanců a nezaměstnaných.

Kvalifikační standardy institucí, certifikace a uznávání získaných profesních dovedností se v Izraeli uplatňují různým způsobem.

V 50. a 60. letech, kdy do Izraele přicházeli přistěhovalci z Německa a Švýcarska, tu byla zavedena obdoba duálního systému. V tzv. *řemeslnických třídách* v nižší střední škole se žáci blíže seznamovali s řemeslnou prací. V následujících letech však vláda zkrátila rozpočet pro odborné vzdělávání. Izrael usiloval o vybudování liberálního státu a v důsledku toho se školství více zaměřovalo na model amerických univerzit. S tím spojená atraktivita akademického vzdělání vedla ke ztrátě image odborného vzdělání a k úbytku kvalifikovaných odborných sil a dorostu v řemeslech a v průmyslu. Důsledkem byla i nedostatečná profesní orientace v nižší střední škole.

Problémy profesní přípravy

Mladí Izraelci většinou nepovažují kariéru v průmyslu za atraktivní. Obory profesní přípravy se staly *záchytým bodem* pro ty, kdo byli vyloučeni ze všeobecného vzdělávání.

Dalším problémem pro profesní přípravu je několikaleté přerušení průběhu vzdělávání kvůli vojenské službě. Investice do profesní přípravy a poskytování kvalifikací mladým lidem před vojenskou službou se zástupcům hospodářské sféry zdají nevyužitě, protože profesní vývoj vyučených mladých lidí se může po vojenské službě změnit tak, že už se k původní profesi nevrátí. V profesní přípravě po vojenské službě je problémem vyšší věk vzdělávaných osob a rodinný status mnoha podniků.

V profesní přípravě se projevuje také nedostatek vzdělaných učitelů a chybí prostupnost uvnitř školského systému, zvláště z profesní přípravy na univerzitu.

Výhled

V současné době Izrael spolupracuje se Spolkovým ministerstvem školství a výzkumu (BMBF) na budová-

ní ústavu odborného vzdělávání podle vzoru Spolkového ústavu odborného vzdělávání (BIBB), který by měl na základě výzkumu analyzovat a usměrňovat profesní přípravu podle potřeb trhu práce a hospodářské sféry. Kromě toho se vláda zabývá vypracováním zákona o odborném vzdělávání v Izraeli. Zvýšení atraktivity profesní přípravy a jejího pevného zasazení do systému vzdělávání v Izraeli se má v blízké budoucnosti dosáhnout pomocí různých osvětových kampaní, které mají

vysvětlovat rizika silné akademizace země a vést k posilování image profesní přípravy v izraelské společnosti.

Přeložila Jana Šatopletová

¹ *Webová stránka izraelského MŠ v hebrejštině stojí za zhlédnutí – nám se jeví jako vzhůru nohama* <http://cms.education.gov.il>

Pramen: Das (Berufs-) Bildungswesen in Israel. Berufsbildung, 2012, Nr. 138, S. 47-48.

OECD – anticipace změn v potřebě kvalifikací

OECD učinila řadu opatření, aby podpořila země v identifikování potřeb kvalifikací a lepším sladování kvalifikací získaných ve vzdělávání s požadavky trhu práce. K tomu patří závěry vyvozené ze zkušeností žáků, které byly získány v případových studiích místních iniciativ pro vytváření kompetenčních ekosystémů. V současnosti probíhají dvě nové aktivity: vytváření mezinárodních nebo místních strategií v kvalifikacích a předjímání kvalifikací.

Vytváření účinných strategií v kvalifikacích

OECD spolupracuje s jednotlivými zeměmi na utváření a realizování moderních, národních, regionálních a místních strategií v kvalifikacích. Tato práce se opírá o srovnávací údaje OECD, politickou analýzu specifickou pro dané země a koncepci vztahující se k vývoji a používání kvalifikací, která přesahuje jednotlivé země. OECD si je dobře vědoma toho, že úspěšný program pro kvalifikace nemohou vytvářet jen vlády, a proto podporuje konstruktivní angažování různých zainteresovaných stran – včetně zaměstnavatelů a odborů.

Země přitom mohou využívat různé možnosti. Například provádět diagnózu současného stavu a důkladnou analýzu oblastí, na něž je kladen důraz, podporovat zainteresované strany a modely peer-learningu¹ a vytváření vlastních akčních plánů. Projekt je zakotven v OECD *Skills Strategy*², která má uvést do souladu nabídku kvalifikací a poptávku po nich. Strategie kvalifikací OECD spočívá na třech politických koncepcích: rozvoji požadovaných kompetencí, aktivování nabídky kompetencí a efektivního využívání kompetencí.

Předjímat změny potřeb kvalifikací a reagovat na ně

Nová studie OECD v roce 2013 má zkoumat, zda instituce poskytující vzdělávání a profesní přípravu, vlády a sociální partneři včas rozeznávají měnící se potřebu kvalifikací na trhu práce a mohou na ni reagovat vhodným způsobem. V rámci studie se má zkoumat, jaké metody se používají na národní a místní úrovni pro prognózování budoucích potřeb kvalifikací a jak dalece se k výsledkům těchto prognóz přihlíží při

další tvorbě učebních osnov a plánů profesní přípravy popř. jak jsou ukládány do informačních systémů trhu práce. Kromě toho se plánuje empirická studie týkající se získávání nových poznatků o nerovnováze v kvalifikacích, úzkých profilech v kvalifikacích a faktorech, které je určují. Situace v některých zemích se bude blíže zkoumat tak, aby se ujasnily tyto otázky:

- Jak země využívají prognózy kvalifikací, jiné studie zaměřené na budoucnost a podrobné odvětvové studie?
- V čem spočívají relativní přednosti a nedostatky daných koncepcí?
- Vedou studie využívané zeměmi k vypovídajícím, užitečným poznatkům, na jejichž základě je možné smysluplně jednat?
- Jak lze zajistit, aby vzdělávací systémy a systémy profesní přípravy na změny v potřebě kvalifikací reagovaly rychleji?
- Jak lze do tvorby učebních osnov a plánů profesní přípravy nejlépe zapojit zaměstnavatele a odbory?

Přeložila Jana Šatopletová

¹ *Peer learning je vzájemné učení se, které může probíhat i prostřednictvím elektronické komunikace. Viz též Co to je, když se řekne peer? Zpravodaj 9/2003, s. 6.*

² <http://skills.oecd.org/documents/OECDSkillsStrategyFINALENG.pdf>

Pramen: Keese, Mark, Caddy, Joanne. Maßnahmen der OECD zur Antizipation von Veränderungen beim Qualifikationsbedarf. FreQueNz – Newsletter 2012, s. 6.
http://www.frequenz.net/uploads/tx_frequenznewsletter/newsletter_2012_web.pdf

Uznávání zahraničních kvalifikací v Německu

Nový zákon pro lepší stanovování a uznávání zahraničních profesních kvalifikací (*Das Gesetz zur Verbesserung der Feststellung und Anerkennung im Ausland erworbener Berufsqualifikationen* – BQFG) rozšiřuje právní nárok na řízení pro stanovování tzv. rovnocennosti. Od dubna 2012 mají příslušníci třetích států popř.

občané EU, kteří absolvovali vzdělávání či profesní přípravu v neregulovaných povoláních, na takové řízení nárok. Pro příslušné úřady jsou s tím spojeny další úkoly, při jejichž plnění jim pomáhá portál BQ, který zřídilo Spolkové ministerstvo hospodářství a technologie (*Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie* – BMWi).

Zákon má přispět k transparentnímu řízení a podpořit přijatelnost zahraničních kvalifikací pro podniky.

Se zvětšujícím se okruhem osob s právním nárokem na uznání kvalifikace stoupá také počet žádostí u komor. Žádostem předchází vstupní poradenství, kterého v současné době využívá mnohem více osob, než je počet podaných žádostí o stanovení rovnocennosti. I když mnoho potenciálních žadatelů po poradenských pohovorech z různých důvodů od podání žádosti upustí, úřady potřebují již v prvním kroku odborné znalosti o zahraničních systémech profesní přípravy. Počet dosud došlých žádostí ještě nedosahuje očekávané hodnoty, přesto však uplatňování vyžaduje vyšší personální a věcné náklady.

Směrnice BQFG a jejich vliv na vyřizování žádostí

Zákon o uznávání (*Anerkennungsgesetz*) obsahuje v článku 1 BQFG, v němž bylo stanovování rovnocennosti přeneseno na komory. Pracovníci komor musejí přihlížet ke směrnici zákona a umět je aplikovat. Komory nejprve zkoumají oprávněnost žádosti: Jedná se o pozdější (než poválečné) vystěhovalce, cizince z EU nebo příslušníky třetích států, pro které mohou platit i jiné právní základy než BQFG? Spadá zahraniční kvalifikace v Německu mezi regulované nebo neregulované profese? Od toho se odvozují postupy řízení. Je-li žádost podána ze zahraničí, žadatel musí doložit, že chce v Německu vykonávat výdělečnou činnost odpovídající profesní kvalifikaci. Zákon obsahuje i několik předpisů ponechaných volnému uvážení (*Kann-Vorschrift*). Na začátku řízení musí být stanovena německá referenční kvalifikace, s níž se má zahraniční profese srovnávat. Na tom většinou závisí výsledek řízení. Často připadá v úvahu několik německých referenčních profesí, takže přiřazení není jednoduché.

Nový průběh hodnoticího řízení

Je-li u příslušného úřadu podána žádost podle BQFG, jsou nejprve zkoumány formální náležitosti, referenční profese a právní předpoklady. Je třeba předložit podklady definované v zákoně. Zkoumá se úplnost a pra-

vost dokumentů. Jsou-li všechna kritéria splněna, začíná běžet zákonná lhůta tří měsíců. Nejtěžším úkolem pro komory je stanovování rovnocennosti. K tomu jsou potřebné učební dokumenty obou stran: německé i zahraniční. Úřad může údaje získat vlastní rešerší, na portále BQ nebo s pomocí žadatelů. Jsou-li při zkoumání rovnocennosti zjištěny zásadní rozdíly, přihlíží se k profesní praxi a k dalšímu prokazování způsobilosti. To může vyrovnat rozdíly.

Nemohou-li žadatelé potřebné důkazy včas předložit, lze kvalifikace analyzovat. Znalosti a dovednosti se zjišťují v odborných pohovorech, prezentacích a praktických zkouškách.

Po stanovení rovnocennosti komora vystaví doklad, který přiřadí zahraniční kvalifikaci ke konkrétní německé referenční profesi. Nelze-li stanovit rovnocennost, obdrží žadatel zamítavou zprávu, ze které však vyplývají existující kvalifikace a zásadní rozdíly s německou referenční kvalifikací.

U regulovaných profesí mohou být v případě neuznání určena vyrovnávací opatření. Příslušné úřady musejí stanovit, na které oblasti se odpovídající kurz přizpůsobování či způsobilosti má vztahovat.

Transparentnost, standardizace řízení a zákonná povinnost vést statistiku

Komory musí usilovat o transparentnost a jednotnost řízení podle BQFG. To má dva aspekty – standardizaci řízení a zákonnou povinnost statistiky. Standardizace začíná položením jednotného právního základu. Uvedení do praxe však vyžaduje lepší propojení mezi zúčastněnými aktéry. To se uskutečňuje budováním sítí, popř. znalostních a komunikačních platform na Internetu jako je *portál BQ*. Zavedení povinnosti statistiky stále ještě probíhá. V budoucnu se má podle § 17 BQFG vést celostátní statistika, která má zachycovat specifika žadatelů a akreditačních řízení.

Portál BQ a jeho úkoly

Informační portál pro zahraniční profesní kvalifikace byl vytvořen z pověření BMWi¹. Hlavní cílovou sku-

pinou *portálu BQ* jsou kompetentní úřady, které hodnotící řízení provádějí. Dále jsou to podniky jako potenciální zaměstnavatelé uchazečů se zahraniční kvalifikací a zainteresovaná veřejnost.

Hlavním úkolem při prověřování rovnocennosti je srovnávání mezi zahraniční a německou profesní kvalifikací. Úřady potřebují podrobné, prověřené a platné informace o zahraničních systémech profesní přípravy a o obsahu jednotlivých oborů vzdělávání a dalšího vzdělávání. Obsahová struktura *portálu BQ* je tomu přizpůsobena.

Portál BQ se skládá z veřejně přístupné části a pracovní oblasti pro zaměstnance úřadů, která je chráněná heslem. Registrovat se mohou zaměstnanci všech organizací, které jsou podle BQFG kompetentní pro hodnocení zahraničních kvalifikací. Portál je převážně zaměřen na kvalifikace nižší než vysokoškolské, takže většina úřadů patří do systému duálního vzdělávání: průmyslové a obchodní komory, hospodářské komory, komory svobodných povolání atd.

Portál BQ skýtá statický obsah informující o BQFG a relační databanku, která třídí a slučuje různé informace. Ty jsou přístupné a lze s nimi pracovat pomocí systému pro správu obsahu (*Content-Management-System* – CMS). V databance jsou informace o zahraničních systémech profesní přípravy a zahraničních profesních profilech – profily profesí zahrnují strukturované popisy zahraničních oborů vzdělávání a dalšího vzdělávání. Obor vzdělávání je zařazen do národního systému profesní přípravy a jsou uvedeny rámcové podmínky a učební plány, profil povolání a délka trvání a místo vzdělávání. Pro práci komor jsou zvláště důležité odkazy na národní právní základy, učební plány a rámcové učební plány. Zatím se na *portále BQ* dají vyhledat informace o více než 14 zahraničních systémech profesní přípravy (Itálie, Kazachstán, Polsko, Rumunsko, Rusko, Španělsko a Turecko) a o 140 profilech profesí z těchto zemí. Při dalším rozšiřování portálu bude BIBB v rámci dohody s BMWi zpracovávat profily zemí a profesí k deseti prioritním profesím z 15 států. *ČR zatím není příliš zastoupena.* ↯

Deutsche Übersetzung	Bezeichnung in Landessprache	Gültigkeit
Dachdecker	Pokrývač	seit 2007
Kaufmann/-frau	Obchodník, Obchodnice	1993 - 2000

Pro registrované uživatele jsou k dispozici příklady originálních dokumentů, padělky a přeložené dokumenty a odkazy na znaky pravosti dokumentů.

Akceptování a využívání *portálu BQ*

Portál byl spuštěn na podzim 2011. Od března 2012 nabízí přístup k databance s profily zemí a profesí.

Registrovaní uživatelé jsou zváni k tomu, aby se po redakční stránce účastnili tvorby informačního fondu. S registrací obdrží status redaktora v CMS *portálu BQ* a mohou vytvářet nové obsahy, zpracovávat již existující datové věty a po kvalitativní kontrole je zveřejňovat. Neboť *portál BQ* nemá pouze informovat, nýbrž také podporovat systematické rozšiřování a archivování relevantních expertních znalostí. Představuje učící se systém, který se má pomocí postupného rozšiřování decentrální evidencí dat vyvíjet v efektivní pracovní nástroj. Podporuje propojování a komunikaci úřadů, výměnu zkušeností a další sjednocování praxe. Obsahuje i blog a diskusní fóra.

Někteří redaktoři spolupracují s vědci z Ústavu německého hospodářství (*Institut der deutschen Wirtschaft* – IW) v Kolíně, ve kterém byly vypracovány první profesní profily. 15 % všech zveřejněných profesních profilů dodali redaktoři z kompetentních úřadů.

Tým vědců z IW provádí bezpodmínečně nutnou kvalitativní kontrolu. Další kontrola probíhá na principu redakce „čtyř očí“, kdy redaktor příslušného úřadu se znalostmi specifickými pro zemi vloží do databáze například profesní profil a další redaktor ho validuje a zpřístupní veřejnosti. Požadavky na kvalitu jsou shrnuty v příručce, která je k dispozici všem redaktorům v heslem chráněné oblasti.

Již v prvních měsících se ukázalo, že *portál BQ* se stal důležitým a nutným nástrojem úřadů kompetentních pro hodnocení zahraničních kvalifikací. Zvláště vyhledávány jsou profesní profily. Užitečnost *portálu BQ* se však plně projeví teprve tehdy, až v něm bude větší množství informací. Informace by měly být nabízeny se zaměřením na praktické využití. Spolupráce na portálu zatím představuje spíše zátěž – úspora práce pro všechny se projeví až za nějaký čas.

Přeložila Jana Šatopletová

¹ *Portál BQ* <https://www.bq-portal.de>

² Německý rámec kvalifikací a zákon o uznávání. *Zpravodaj* 11/2012, s. 10-12.

Pramen: Michalski, Korinna, Riesen, Ilona und Strauch, Beatrix. Das neue Anerkennungsgesetz – neue Aufgaben für die Kammern und ihre Unterstützung durch das BQ-Portal. Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis, 2012, Nr. 5, S. 23-26.

Co nového v časopisech

Journal of vocational education and training	
DONOVAN, Jerome Denis, MARITZ, Alex and MCLELLAN, Andrew. Innovation training within the Australian advanced manufacturing industry. [<i>Inovativní profesní příprava v australském výrobním průmyslu.</i>] JJET, Vol. 65, no. 2 (2013), p. 256-276, 4 tab., lit. 61. Inovace jsou hnacím motorem budoucího úspěchu výrobního sektoru a podniky zkoumají, jak rozvíjet vnitřní inovativní schopnosti. Autoři článku hodnotili vládou financovaný inovativní kurz, který má zlepšit schopnost inovovat v podnicích výrobního průmyslu. S použitím kvalitního evaluačního modelu profesní přípravy identifikovali části inovativního kurikula, které hmatatelně ovlivňují přístup výrobních podniků k inovativním činnostem, tzn. k řízení inovativního projektu, k intelektuálnímu vlastnictví a k otevřenosti / řízení inovací. Zjistili, že učení založené na dovednostech a určité pedagogické postupy jsou nejvhodnější pro zlepšení inovativního řízení, zvláště příprava v dílnách, zkušenostní učení, učitelé s vhodnou praxí a nástroje, které účastníci mohou využít na svém pracovišti.	SAFFORD, Kimberly, COOPER, Deborah, WOLFENDEN, Freda and CHITSULO, Joyce. 'Give courage to the ladies': expansive apprenticeships for women in rural Malawi. [<i>„Dodejte odvahu ženám“: expanzivní učňovství pro ženy ve venkovském Malawu.</i>] JJET, Vol. 65, no. 2 (2013), p. 193-207, 3 tab., lit. 31. V rozvojových zemích je učňovství tradiční cestou ke vzdělávání a k zaměstnání, neumožňuje však obvykle další rozvoj a výsledky vzdělávání jsou slabé. Článek zkoumá příležitosti ke vstupu do učňovství v rozsáhlém projektu Přístup ke stipendiu pro vyučující v Malawu. Studijní materiály a podpůrné struktury programu jsou navrženy tak, aby účastníci mohli pokračovat ve vzdělávání, což se týká učňů, obecních pracovníků a učitelů učňů. Údaje o první kohortě účastníků jsou posuzovány z hlediska toho, do jaké míry stipendium nabízí inovativní model učňovství, který se může zaměřit na překonávání překážek dalšího vzdělávání žen a na chronický nedostatek učitelů v Subsaharské Africe.
CLARK, Martyn and ZUKAS, Miriam. A Bourdieusian approach to understanding employability: becoming a 'fish in water'. [<i>Bourdieuův přístup k chápání zaměstnatelnosti: být jako „ryba ve vodě“.</i>] JJET, Vol. 65, no. 2 (2013), p. 208-219, lit. 48. V současném politickém prostředí se předpokládá, že vysokoškolské vzdělávání by mělo vést k zaměstnatelnosti absolventů, ačkoliv chápání zaměstnatelnosti je obecně omezené. Článek se zabývá problémy, které se týkají nezaměstnatelnosti absolventů s odkazem na případovou studii studenta IT postupujícího k roli absolventa v průmyslu IT. Analýza používá Bourdieuvy myšlenkové nástroje, habitus, obor a kapitál, k diskusi o významu individuálních pozic a dispozic, kultury pracoviště a organizace a sociálních kontaktů rozvíjených jako součást vysokoškolského života pro zaměstnatelnost absolventa. Zaměstnatelnost je třeba chápat relativně. Hodnota dovedností a znalostí závisí na práci a pracovišti, na které absolvent postupuje. Podobně zaměstnatelný absolvent potřebuje <i>cit pro hru</i>.	DUMBRELL, Tom and SMITH, Erica. Pre-apprenticeship in Australia: differing orientations and their policy implications. [<i>Před-učňovství v Austrálii: odlišná zaměření a jejich politické důsledky.</i>] JJET, Vol. 65, no. 2 (2013), p. 161-176, 3 tab., lit. 39. Před-učňovství jsou volné kurzy připravující na učňovství v některých oborech. Existují již několik desetiletí. Kvůli pokračujícím obavám o nedostatek kvalifikovaných lidí v Austrálii byla vypracována studie zkoumající úlohu před-učňovských kurzů při odstraňování nedostatku kvalifikací v elektrotechnice, automobilních a strojírenských oborech, v nichž je pořádán velký počet před-učňovských kurzů. Studie měla zjistit, zda před-učňovství zvyšuje počet a způsobilost těch, kdo vstupují do tradičního učňovství a zda zvyšuje nebo může zvýšit míru úspěšného ukončování učňovství.
ISAACS, Tina. The diploma qualification in England: an avoidable failure? [<i>Diplomovaná kvalifikace v Anglii: vyhnutelné selhání?</i>] JJET, Vol. 65, no. 2 (2013), p. 277-290, lit. 54. V roce 2005 zavedla vláda Spojeného království nové profesně zaměřené diplomované kvalifikace (<i>diploma qualification</i>). Dvouleté programy byly zkoumány v létě roku 2010 a 2011; počáteční naděje vlády na počet absolventů se nesplnily. Autoři článku zkoumají, co se stalo s ambicemi vkládanými do diplomů, s použitím výsledků z léta 2010 a 2011 a vládní politické analýzy, která byla převážně opomíjena, k tomu, aby si vzali příklad z tohoto centrálně vytvořeného programu. Kritické vhledy od odborníků, např. od GNVQ, byly politiky zcela ignorovány ve snaze vytvořit <i>něco nového</i>. Analýza se soustřeďuje na zanedbávané aspekty komplexní struktury kvalifikací, na hodnotící model vytvářený s překážkami a na trvání na tom, že kandidáti musí složit kvalifikace funkčních dovedností (<i>Functional Skills qualifications</i>), což všechno přispělo ke zrušení diplomované kvalifikace na podzim 2011.	DAVIES, Richard Anthony. Inter-professional education and the idea of an educated public. [<i>Mezioborové vzdělávání a idea vzdělané veřejnosti.</i>] JJET, Vol. 65, no. 2 (2013), p. 291-302, lit. 21. V poslední době je zájem o opětné vyjednávání vztahů jednotlivých odborníků pracujících se stejnými lidmi. Např. zdravotnický personál koordinuje své činnosti a „spolupracuje“. Cílem je spolupracovat jako tým odborníků často působících na stejném místě. Tento požadavek mezioborové spolupráce (<i>inter-professional working</i> – IPW) byl vznesen ve vysokoškolských programech studia IPW, nyní považovaných za základní část vysokoškolského vzdělávání těchto profesních skupin. Zdůvodnění je chvályhodné, IPW by mělo zlepšovat chování ke klientům a rozhodně zlepšovat výsledky. V článku jsou kladeny dvě otázky: je mezioborové vzdělávání (<i>inter-professional education</i> – IPE) možné ve smyslu vzdělávání, které má umožnit IPW, a jestli ano, jakou formu by mělo mít. Autor článku hledá paralely s „ideou vzdělané veřejnosti“ (MacIntyre, 1987).

Nové knihy v knihovně

ŠTOČEK, Milan.

Rukověť střední školy : školní rok 2013/2014.

Nový Bydžov : aTre, 2013. 149 s.

Sg. 6778

SOMR, Zdeněk a kol.

Systémový rozvoj dalšího vzdělávání : koncepční studie.

Praha : Národní ústav pro vzdělávání, 2013. 64 s.

ISBN 978-80-7481-000-8

Sg. 6779

Právo kontrolovat kvalitu zkoušek z profesní kvalifikace mají autorizující orgány. Velmi by jim usnadnilo situaci, kdyby se podařilo vytvořit jednotný mechanismus pro dohled nad kvalitou prováděných zkoušek z profesních kvalifikací spadajících do jejich gesce, který by měl své legislativní zakotvení a který by umožnil kontrolovat soulad průběhu zkoušky s požadavky hodnotícího standardu prostřednictvím odborníků nominovaných zaměstnavateli.

SOMR, Zdeněk a kol.

Systémový rozvoj dalšího vzdělávání : přílohy. Praha : Ná-

rodní ústav pro vzdělávání, 2013. 64 s.

ISBN 978-80-7481-001-5

Sg. 6780

Samostatnou podkapitolu tvoří nástroj nazvaný síťování – networking. Zde je kromě aktuálního příkladu organizace Hub Praha využito zahraničních zkušeností. Příklad dobré praxe představuje norská vzdělávací síť RKK, která sdružuje desítky odborných škol poskytujících kurzy dalšího vzdělávání. Síť disponuje podporou komerčních vzdělávacích institucí, firem a obcí.

VELAS, Marek a SVOBODOVÁ, Lenka.

Testy na andragogiku a personální řízení : základní otázky z andragogiky, personálního řízení, psychologie a sociologie k přijímacím zkouškám na VŠ. 1. vyd. Praha : Tutor, 2004. 201 s. (Přijímací zkoušky na vysoké školy)

ISBN 80-86700-15-1

Sg.6782

Která z následujících funkcí nepatří mezi základní manažerské funkce? a) kreativita, b) kontrola, c) plánování, d) koordinace. – Do rozdělení nepatří kreativita. Ta je samozřejmě u manažerů žádoucí, není to však funkce (činnost), ale vlastnost.

NEZVALOVÁ, Danuše.

Kvalita ve škole. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2002. 111 s. ISBN 80-244-0452-4

Sg. 6573

Klíčovým slovem v TQM je management. Kvalitní výkon se neobjeví v organizaci náhodně, ale proto, že je řízena prostřednictvím TQM. V oblasti managementu TQM je metodou, způsobem, kterým organizace pracuje.

KUNČAROVÁ, Jitka a NEZVALOVÁ, Danuše.

Ověřování kvality školy. 1. vyd. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, 2006. 30 s. ISBN 80-7368-198-6

Sg. 6578

Klima je důležitou součástí procesuální stránky autoevaluace, ta by měla probíhat v prostředí, které ji podporuje.

Školství : školský zákon, vyhlášky, předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání, školy a školská zařízení, výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně

výchovné péče, pedagogičtí pracovníci, vysoké školství : podle stavu k 4.3.2013. 496 s. Ostrava : Sagit, 2013. (ÚZ : úplné znění ; 950) ISBN 978-80-7208-974-1

Sg. 6580

Znovuobjevené knihy

BLAŽÍČEK, Oldřich Jan a kol.

Slovník památkové péče : terminologie, morfologie, organizace. 1. vyd. Praha : Sportovní a turistické nakladatelství, 1962. 237 s.

Sg. 17508

Námětek, v tesařství krátký trám, přikládán ke krokvi blíže okapu, vytvářející zmírnění spádu střechy v tomto místě. – Ve stavitelství je námětek každý malý zděný útvar, vysazený na konzolových nosících před líc zdi. Tyto námětky byly zvláště časté ve středověkém pevnostním stavitelství.

JANÁČEK, Josef.

Přehled vývoje řemeslné výroby v českých zemích za feudalismu. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1963. 288 s. (Na pomoc učitelů)

Sg. 17905

Ve výrobních receptech, které jsou v našich pramenech hojné od 16. století, se dokonce podrobně uvádělo, kolikrát je třeba v peci ve sladovně zatopit, aby se slad co nejlépe vysušil. Způsob sušení totiž ovlivňoval podle vžitého názoru jak sladkost sladu, tak barvu piva.

SEDLÁŘ, Richard.

Úloha práce ve výchově : studie o výchovném významu práce v dějinách pedagogického myšlení. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1963. 138 s. (Acta universitatis Carolinae 1963)

Sg. 18609

Poněkud jiná je situace u Johna Locka. I zde je praktická činnost jakéhokoli druhu prostředkem např. k výchově morální, ale je do jisté míry i cílem výchovy, protože gentleman má být pracovitý, činnorodý a proto i tělesně zdatný.

SKOPEC, Rudolf.

Dějiny fotografie v obrazech od nejstarších dob k dnešku. 1. vyd. Praha : Orbis, 1963. 501 s. (Knihovna fotografie)

Sg. 18334

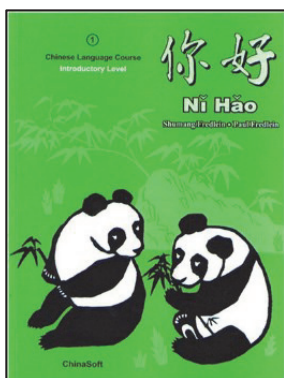
Heslem fotografů se stalo „Slunci blíž“ – v městech budovali ateliéry v otevřených zahradách nebo na střechách domů tak, aby zasklená strana směřovala k severu.

STRUÍK, Dirk J.

Dějiny matematiky. 1. vyd. Praha : Orbis, 1963. 250 s. (Malá moderní encyklopedie ; Sv. 43).

Název originálu: *A Concise History of Mathematics* Sg.18351

Na dělicí linii mezi matematikou 18. a 19. století ční majestátní postava Karla Friedricha Gausse. Narodil se v německém Braunschweigu jako syn námezdního pracovníka. Brunšvický vévoda šťastnou náhodou poznal v mladém Gaussovi zázračné dítě a převzal starost o jeho výchovu.

Přečetli jsme za vás

Podle článku v časopise TIME výzkumy ukazují, že mozek lidí, kteří umí dva nebo více jazyků, funguje lépe než mozek lidí, kteří mluví jen jedním jazykem. Vícejazyční lidé jsou lepší v logickém myšlení, ve vykonávání více úkolů najednou, v pochopení a sladování protichůdných myšlenek. Pracují rychleji a vydávají přitom méně energie, udržují si své kognitivní schopnosti déle a oddalují nástup demence a Alzheimerovy choroby. Čím dříve se s druhým jazykem začne, tím lépe (i když nikdy není pozdě!). V americkém státě Utah se žáci základních škol učí francouzsky, španělsky, mandarínskou čínštinu a v plánu je i portugalská. Fotografie v TIME ukazuje žáky školy poblíž Salt Lake City s učebnicemi mandarínské čínštiny v rukou. Tento jazyk je ve světě nejrozšířenější, mluví jím 12,5 % světové populace. Celkový počet jazyků na světě se odhaduje na 6800, z toho přibližně 850 jazyků se mluví v Papuy Nové Guiney. (*Pracovníci NÚV si mohou časopis vypůjčit v knihovně.*) AK
Pramen: Kluger, Jeffrey. *The power of the bilingual brain*. TIME, Vol. 182, 2013, No. 5 (July 29), p. 24-29.

Zajímavé internetové adresy

Vilniaus universitetas

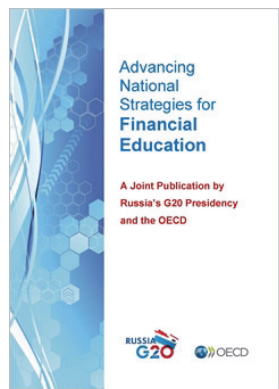
Obrázek haly rektorátu Vilniuské univerzity pochází z galerie webových stránek univerzity. Stránky informují hlavně o studiu a výzkumu, který na univerzitě probíhá. Seznamují však i s historií univerzity a s jejími budovami. Pro tento účel jsou lepší obsažnější stránky v angličtině. V rubrice O nás (*About us*) jsou mapy a obrázky (*Maps and Pictures*) a též video (*Movie*), s nímž se podíváte i do knihovny.

<http://www.vu.lt/lt/> a <http://www.vu.lt/en>

FreQueNz

Pod touto zkratkou se skrývají stránky výzkumné sítě pro včasnou identifikaci potřeb kvalifikací (*Forschungsnetz zur Früherkennung von Qualifikationserfordernissen*) podporované Spolkovým ministerstvem školství a vědy (BMBF). Stránky jsou v němčině, stejně jako zpravodaj, i když je vydáván pod názvem *Newsletter*. Vzhledem k podobnosti našeho a německého hospodářství stojí za to sledovat, jaké potřeby kvalifikací se v síti objevují, zvláště když síť se zabývá i celosvětovými trendy. Viz též článek na straně 11. <http://www.frequenz.net/>

Finanční vzdělávání na stránkách OECD

Finanční gramotnost je v dnešním světě velmi důležitá. Na tom se dohodly státy OECD v roce 2002, kdy byl zahájen projekt finančního vzdělávání. V roce 2008 pak byla založena Mezinárodní síť finančního vzdělávání (*International Network on Financial Education* – INFE). V současné době OECD-INFE sdružuje přes 240 veřejných institucí z více než 100 zemí.

<http://www.financial-education.org/home.html>

Stručné shrnutí obsahu zobrazené publikace:

http://www.oecd.org/finance/financial-education/G20_OECD_NSFinEd_Summary.pdf

Zpravodaj – Odborné vzdělávání v zahraničí vydává Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10, Redakce: anna.konopaskova@nuv.cz, tel. 274 022 133. <http://www.nuv.cz/publikace-a-periodika/zpravodaj-odborne-vzdelavani-v-zahranici-1>